

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Ірина ДАВИЦЬКА
“ 10 ” травня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри психології
Протокол № 10 від “20” травня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри
Ірина МАРТИНЮК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Психологія» (ОС «Бакалавр»)

Гарант ОП
Ірина МАРТИНЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Галузь знань _05_ Соціальні та поведінкові науки _____
Спеціальність _053_ Психологія _____
Освітня програма _Психологія (ОС «Бакалавр»)_ _____
Факультет (ННІ) _гуманітарно-педагогічний_ _____
Розробник: _в.о. зав. каф. психології, канд. психол. н., доц. Ірина
МАРТИНЮК

**Опис навчальної дисципліни
«Основи психологічного консультування»**

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	053 Психологія	
Освітня програма	Психологія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	_____ (назва)	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки	3	
Семестр	6	
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>6 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>6 год.</i>
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	<i>108 год.</i>
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	<i>4 год.</i>	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи психологічного консультування» є ознайомлення студентів з основними комунікативними техніками та засобами впливу консультанта, методами психологічного консультування.

Завдання курсу полягає у формуванні професійних знань майбутнього психолога про особливості психологічного консультування різних категорій клієнтів та розвитку умінь застосовувати техніки психологічного консультування у практиці надання психологічної допомоги особистості.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність здійснювати психологічне консультування клієнтів із різним запитами;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. У застосуванні набутих знань із психологічного консультування у практичних ситуаціях;

ЗК2. Розуміння сутності психологічного консультування;

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями з психологічного консультування;

ЗК5. Здатність критично оцінювати інформацію, що стосується психологічного консультування;

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо підбору техніки психологічного консультування;

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї щодо причинно-наслідкових зв'язків у розвитку та виникненні тих чи інших психічних та психологічних явищ у клієнтів;

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії;

ЗК9. Здатність працювати в команді, розв'язуючи навчальні завдання;

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку вікової психології як галузі науки, її місця у загальній системі наукових та практичних знань людства;

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психологічного консультування;

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння консультативного процесу;

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків клієнтів різних типів;

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати,

аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел, у тому числі іншомовних;

СК8. Здатність організовувати та проводити психологічне консультування різних категорій клієнтів, у тому числі із травмою війни;

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту;

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики у проведенні психологічного консультування;

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища;

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних і психологічних явищ;

ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з іноземних та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій та технології для надання психологічної допомоги;

ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців;

ПРН9. Приймати та аргументувати власні рішення щодо розв'язання задач психологічного консультування;

ПРН10. Формулювати думку логічно та доступно;

ПРН11. Складати план консультативного процесу;

ПРН12. Складати та реалізовувати програму заходів психологічної допомоги відповідно до вимог замовника;

ПРН14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості;

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;

ПРН16. Знати та розуміти етичні принципи професійної діяльності психолога та враховувати їх у психологічному консультуванні;

ПРН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності;

ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження та підтримання здоров'я – власного й оточення.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;
- скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі					
			л	пр.	лаб.	інд	ср.		л.	пр.	лаб.	інд	ср.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	12	13	
Змістовий модуль 1. Загальні засади організації психологічного консультування														
Тема 1. Психологічне консультування як вид психологічної допомоги	1	5	2	2			1	5	2					3
Тема 2. Проблематика психоконсультативної допомоги	2	5	2	2			1	5						5
Тема 3. Професійні вимоги до особистості консультанта	3	5	2	2			1	5	2					3
Проміжний контроль		1					1	1						1
Разом за змістовим модулем 1		16	6	6			4	16	4					12
Змістовий модуль 2. Методика психологічного консультування														
Тема 1. Комунікативні техніки та засоби впливу консультанта	4	7	2	2			3	7		2				5
Тема 2. Перша зустріч з клієнтом	5	6	2	2			2	6		2				4
Тема 3. Структура процесу консультування	6-7	10	4	4			2	10		2				8
Тема 4. Консультативна бесіда	8-9	10	4	4			2	10						10
Тема 5. Інтерв'ю у психологічному консультуванні	10-11	10	4	4			2	10						10
Проміжний контроль		1					1	1						1
Разом за змістовим модулем 2		44	16	16			12	44		6				38
Змістовий модуль 3. Специфіка психологічного консультування клієнтів з різними психологічними особливостями та у різних складних життєвих обставинах														
Тема 1. Особливості психологічного консультування клієнтів із вадами саморегуляції	12	18	2	2			14	18						18

Тема 2. Особливості психологічного консультування клієнтів у кризових станах	13-14	22	4	4			14	22	2				20
Тема 3. Особливості психологічного консультування подружніх пар	15	19	2	2			15	19					19
Проміжний контроль		1					1	1					1
Разом за змістовим модулем 3	12	60	8	8			44	60	2				58
Усього годин		120	30	30			60	120	6	6			108

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Термінологія у психологічному консультуванні: скарга, самодіагноз, проблема, запит, тема	2
2	Ситуації та види психологічного консультування	2
3	Етика поведінки та професійний етикет консультанта	2
4	Комунікативні техніки у психологічному консультуванні.	2
5	Особливості першої зустрічі з клієнтом у психологічному консультуванні.	2
6	Початковий етап психологічного консультування: входження у ситуацію психологічної допомоги. Етап дії та прожиття ситуації психологічної допомоги.	2
7	Етап входження до нового досвіду та етап входження до повсякденності із збагаченим новим досвідом	2
8	Сутність консультативної бесіди, етичні особливості поведінки психолога під час консультування. Технологія ведення бесіди.	2
9	Особливості контакту консультанта із клієнтом під час бесіди	2
10	Сутність та особливості інтерв'ю у психологічному консультуванні.	2
11	Технологія інтерв'ю у психологічному консультуванні	2
12	Завдання психолога у консультуванні клієнтів із вадами саморегуляції	2
13	Завдання психолога у консультуванні клієнтів у кризових станах	2
14	Завдання психолога у консультуванні клієнтів із неадекватною поведінкою	2

15	Особливості індивідуального психологічного консультування подружжя. Особливості психологічного консультування при розлученні. Особливості психологічного консультування батьків.	2
	Всього	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка есе на тему «Історичні постаті, які зробили внесок у розвиток психологічного консультування».	1
2	Заповнення таблиці «Напрями психологічного консультування».	1
3	Тезовий опис функцій психолога-консультанта; пояснення механізму впливу психолога-консультанта на клієнта.	1
	Проміжний контроль	1
4	Заповнення таблиці «Комунікативні техніки у психологічному консультуванні»; підготовка пам'ятки для психологів-консультантів про їхню вербальну та невербальну поведінку, ознаки перенесення та контрперенесення під час консультативної сесії.	3
5	Заповнення таблиці «Підготовчий етап психологічного консультування»; підготовка форми контракту із клієнтом для проведення психологічного консультування.	2
6	Заповнення таблиці «Діагностичний етап психологічного консультування»; підготовка пам'ятки для психолога-консультанта про методи збору діагностичної інформації про клієнта у психологічному консультуванні.	2
7	Заповнення таблиць «Корекційний етап психологічного консультування»; «Заключний етап психологічного консультування».	2
8	Заповнення таблиць: «Техніки зв'язування у психологічному консультуванні», «Техніки трансформації у психологічному консультуванні».	2
	Проміжний контроль	1
9	Короткі відповіді на перелік запитань, що стосуються механізмів психологічного захисту тривожних клієнтів та психологічних особливостей консультування вороже налаштованих, невмотивованих клієнтів.	14

10	Тезовий опис реакцій дітей на стрес, показників переживання кризи підлітками, технік роботи психолога-консультанта із дітьми і підлітками в кризових станах.	14
11	Короткі відповіді на перелік питань, що стосуються психологічних особливостей консультування клієнтів із сексуальними проблемами.	15
	Проміжний контроль	

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- перевірка якості виконання завдань самостійної роботи;
- перевірка якості виконання завдань під час практичних занять.

6. Методи навчання

1. Словесні:

- лекція (усний виклад великого за обсягом та логічною побудовою навчального матеріалу, займає основну частину часу відповідних занять),
- пояснення (основних термінів, технік, причинно-наслідкових зв'язків під час практичних занять),
- розповідь (опис випадків практики психологічного консультування, що ілюструють пояснювані техніки та ситуації їх застосування),
- бесіда (репродуктивна – на початку кожного практичного заняття, катехізисна – наприкінці лекційних та практичних занять, евристична – на початку лекційних та практичних занять),
- самостійна робота з підручниками, навчальними посібниками, науковими статтями (аналіз теоретичного матеріалу під час виконання завдань самостійної роботи з подальшим формулюванням висновків, побудовою таблиць та схем, написання есе).

2. Наочні:

- ілюстрування (тексти-описи випадків у практиці психологічного консультування, перегляди відеозаписів консультаційних сесій під час практичних занять),
- демонстрування (показ особливостей застосування технік психологічного консультування під час практичних занять),
- самостійне спостереження (апеляція до життєвого досвіду студентів, що стосується матеріалу лекційних та практичних занять).

3. Практичні:

- вправи (розв'язування задач на застосування набутих знань, тренування у застосуванні психологічного консультування, аналіз реальних професійних ситуацій психологічного консультування під час практичних занять),
- тренінг (тренування у проведенні консультативної сесії з клієнтом).

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- модульне тестування;
- усне опитування;
- перевірка якості виконання завдань самостійної роботи;
- перевірка практичних робіт.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання
	Екзаменів
90 – 100	Відмінно
74 – 89	Добре
60 – 73	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

8. Навчально-методичне забезпечення

електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=605>)

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підручник / Дж.Бюдженталь. К.: Ніка-Центр, 2011. 424 с.
2. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 360 с.
3. Опанасенко Л. А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях: навч. посібник. Миколаїв: Іліон, 2019. 134 с.
4. Основи психологічного консультування: лекційний курс / укладачі Б. А. Якимчук, І. П. Якимчук. Умань: ПП Жовтий О. О., 2013. 204 с.

Допоміжні

1. Каліщук С. М. Психотехніки кризового консультування: моделі, алгоритми, вправи, приклади: навч. посібн. К.: МайстерКниг, 2023.

368 с.

2. Мельничук О. Б. Основи психоконсультації та психокорекції: навч. посіб. К.: Каравела, 2019. 390 с.
3. Мицько В. М. Специфіка дистанційного психологічного консультування в мережі Інтернет. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. №1. С. 68–80.
4. Цільмак О. М. Психологічне консультування: лекційний матеріал для здобувачів вищої освіти. Одеса: Одеська юридична академія, 2020. 319 с.
5. Handbook of Counselling Psychology. Edited by Ray Woolfe, Sheelagh Strawbridge, Barbara Douglas and Windy Dryden. London: SAGE Publications Ltd, Third edition. 2009. 712 p.

Інформаційні ресурси

1. Артеменко Т. Основи психологічного консультування. URL: <http://www.youtube.com/watch?v=ftZ8qnYLi9c> (дата звернення: 20.05.2024).
2. Бондаренко Н. Процедури і техніка консультування. URL: <http://www.youtube.com/watch?v=952hq-2VFXQ> (дата звернення: 20.05.2024).
3. Вебінар «Ефективне подолання станів хвилювання та тривоги». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=KJhy0C3Eybw> (дата звернення: 20.05.2024).
4. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%A6%D0%B8%D0%BC%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D0%BA%D0%86.%D0%9C..pdf> (дата звернення: 20.05.2024).